

Dr hab. Magdalena Budyn-Kulik, prof. UMCS
Katedra Prawa Karnego i Kryminologii UMCS
Pl. Marii Curie Skłodowskiej 5
20-031 Lublin

Lublin, 14 marca 2019 r.

Ocena

dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej dr. Macieja Siwickiego pt. „Prawo karne wobec oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej”.

I. Podstawa do sporządzenie opinii- uchwała Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów z dnia 8 stycznia 2019 r. o powołaniu do pełnieniu funkcji recenzenta w przewodzie habilitacyjnym dr. Macieja Siwickiego w dziedzinie nauk prawnych, w dyscyplinie prawo.

II. Ocena osiągnięć naukowych

1. Ocena rozprawy habilitacyjnej

Jako osiągnięcie naukowe spełniające wymagania z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz. U. z 2017, poz. 1789) dr Maciej Sawicki wskazał monografię zatytułowaną „Prawo karne wobec oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej”.

Tytuł pracy może sprawiać wrażenie zbyt długiego i skomplikowanego, jednak jest ono pozorne. Materia, której analizie podjął się Habilitant jest złożona i wieloaspektowa, a tytuł pracy to odzwierciedla. Należy przy tym z zadowoleniem zauważyć, że Autor nie uległ pokusie zastosowania, bardzo powszechnie ostatnimi czasy używanego, sformułowania-wytrycha „Prawo karne a...”, które świadczy w moim odczuciu o pewnej nieporadności w formułowaniu tematu i braku umiejętności wypunktowania tego, co w danym opracowaniu jest najistotniejsze. Pokusa skorzystania z niego pojawia się zwłaszcza w przypadku zjawisk złożonych i analiz wielopłaszczyznowych, takich, z jakimi mierzy się Autor recenzowanej monografii. Już zatem samo sformułowanie tematu pokazuje umiejętność posługiwania się analizą i syntezą przez Habilitanta.

Wybór tematyki monografii również należy ocenić pozytywnie. Rozwój technologii umożliwia korzystanie z różnego rodzaju finansowych i handlowych usług internetowych, co stwarza ogromne pole do nadużyć. Autor we wstępie monografii dobrze uzasadnia wybór tematu swojej pracy. Warto może jeszcze dodać, że za potrzebą powstania takiego opracowania przemawia okoliczność, że monografii w sposób kompleksowy ujmującej przestępczość w handlu internetowym i bankowości elektronicznej o charakterze przede wszystkim dogmatycznym, a nie tylko kryminologicznym czy kryminalistycznym- nie ma. Praca prezentuje dobry poziom merytoryczny. Nie zawiera w zasadzie błędów rzeczowych. Wywody prowadzone są ze znajomością rzeczy i dobrym wyczuciem konstrukcji poszczególnych typów.

Konstrukcja monografii nie budzi większych zastrzeżeń. Niewątpliwie przy tak złożonej materii, opracowanie odpowiedniej struktury pracy stanowiło duże wyzwanie dla jej Autora, z którym poradził sobie w sposób co najmniej zadowolający. Praca składa się z czterech rozdziałów, wstępu i zakończenia, opatrzona jest wykazem skrótów i bibliografią. Liczy 384 strony (bez wykazu literatury). Rozdział I dotyczy ogólnej charakterystyki zjawiska i kategoryzacji oszustw w handlu internetowym i bankowości elektronicznej. Rozdział II poświęcony jest karnoprawnej reakcji na zjawisko oszustw w handlu internetowym, a rozdział III- karnoprawnej reakcji na zjawisko oszustw i związanych z nimi przestępstw w bankowości elektronicznej. W rozdziale IV poruszona została problematyka karalności przygotowania do oszustwa i innych związanych z nim przestępstw w handlu internetowym i bankowości elektronicznej. Poszczególne rozdziały są mocno rozbudowane, co nie stanowi bynajmniej wady. Ich systematyka jest bowiem co do zasady przejrzysta i uzasadniona kompleksowością ujęcia.

Pojawiają się drobne wątpliwości odnośnie do konstrukcji. Jedną z nich są tytuły rozdziałów II, III i IV. Niewątpliwie użyte przez Habilitanta określenie „Karnoprawna reakcja...” jest pojemne i pozwala w syntetyczny sposób zakreślić przedmiot danego rozdziału, jednak być może lepszym rozwiązaniem byłoby podkreślenie w tytule tego, że Autor przeprowadza analizę dogmatyczną i jednocześnie szuka możliwości subsumcji opisywanych zjawisk pod istniejące normy; np. „Oszustwo komputerowe jako realizacja znamion typów oszustwa z kodeksu karnego”. Wątpliwość budzi także tytuł rozdziału IV. Jego wyodrębnienie samo w sobie wydaje się być zasadne. Problematyka karalności zachowań stanowiących w istocie przygotowanie do oszustw w handlu internetowym i bankowości elektronicznej jest ważna. Jednak wprowadzenie takich typów czynów zabronionych stanowi niewątpliwie rodzaj prawnokarnej reakcji na omawiane zjawiska.

Zakresy tytułów rozdziałów II i IV oraz III i IV częściowo się pokrywają, czy ściśle rzecz biorąc problematyka rozdziału IV zdaje się mieścić w odpowiednio- rozdziale II i III. Zdaję sobie sprawę z tego, że nie było łatwo znaleźć formułę tytułów poszczególnych rozdziałów na tyle pojemną, aby opowiadała całej zawartości danego rozdziału, a jednocześnie na tyle lakoniczną, aby tytuł długością nie odpowiadał długości rozdziału. Tytuł rozdziału IV mógłby brzmieć np. *Możliwość kryminalizacji przygotowania do oszustw w handlu internetowym i bankowości*.

Konstrukcja pracy stanowi wyraz przyjęcia określonej koncepcji i wizji pracy przez jej Autora. Czytelnik (recenzent) może mieć własny, odmienny, pogląd na tę kwestię, co nie znaczy, że koncepcja Autora jest zła. Dlatego powyższe uwagi nie umniejszają wartości pracy.

Niezaprzeczalną wartością pracy, jednocześnie stanowiącą o jej oryginalności i twórczym charakterze, jest połączenie wiedzy odnośnie do instrumentów elektronicznych (komputerowych) istniejących w obrocie i prawa karnego. Zazwyczaj autorzy komentarzy do tzw. przestępstw komputerowych poprzestają na analizie odnośnych przepisów, w niewielkim stopniu odnosząc je do zjawisk, których dotyczą. Natomiast autorzy prac o charakterze kryminologicznym czy kryminalistycznym, koncentrują się na wyjaśnianiu mechanizmów działania sprawców, zasad funkcjonowania instrumentów internetowych (komputerowych), nie przekładając tych informacji na język prawa karnego i nie opisując przedstawianych zjawisk przez pryzmat przepisów prawa karnego. Autor recenzowanej pracy to czyni.

Pewnym mankamentem formalnym pracy jest brak wykazu orzeczeń. Autor powołuje w tekście liczne rozstrzygnięcia sądów polskich i zagranicznych (np. niemieckich). Warto byłoby sporządzić ich zestawienie.

Praca jest w zasadzie poprawna pod względem językowym. Pojawiają się nieliczne usterki stylistyczne.

We wstępie zostały wyjaśnione przyczyny poświęcenia uwagi przedmiotowym kwestiom. Habilitant określił cel powstania pracy oraz wskazał, jaką metodą posłużył się przy jej pisaniu.

Rozdział pierwszy poświęcony został ogólnej charakterystyce zjawiska i kategoryzacji oszustw w handlu internetowym i bankowości elektronicznej. Rozpoczynają go informacje wprowadzające dotyczące rozwoju handlu internetowego i bankowości elektronicznej. Są one pomocne w zrozumieniu kontekstu, specyfiki oraz istotności omawianego zjawiska. Pewne zastrzeżenia może budzić podrozdział 2, poświęcony pojęciu i charakterystyce oszustw w handlu internetowym i bankowości elektronicznej. Wydaje się, że sięganie do językowego

znaczenia słowa „oszustwo” jest zbyt ogólne, a przytoczone definicje istniejące na gruncie anglosaskim, nie są w istocie definicjami, lecz raczej wskazaniem na różne sposoby popełniania oszustwa. Uwagi te mogłyby się znaleźć w podrozdziale 3.

Niezwykle cenne są podrozdziały 2.2. i 2.3. Uwagi komparatystyczne poczynione są ze znajomością rzeczy, dobrze osadzone w obcojęzycznej literaturze przedmiotu i zagranicznym orzecznictwie. Autor nie tylko przedstawia stan prawny w wybranych państwach, ale również własne opracowanie tych danych w postaci modeli. Takie posługiwanie się metodą prawnoporównawczą uważam za wartościowe, świadczące zarówno o znajomości rzeczy przez Autora, jak i o jego umiejętnościach warsztatowych.

Podrozdział 2.4. („Pojęcie oszustwa na gruncie polskiego ustawodawstwa”) oraz 2.5. („Oszustwo tożsamościowe a kradzież tożsamości”) mogłyby stanowić wstępną część rozdziału II, zaś podrozdział 2.6. („Oszustwa i inne przestępstwa związane z kartami płatniczymi”)- rozdziału III.

Kryminologiczny i statystyczny obraz zjawiska pozwalają zrozumieć złożoność problematyki. Stanowią punkt odniesienia dla rozważań prawnokarnych. Natomiast rozważania z podrozdziału 4.- „Metody przeciwdziałania zagrożeniom...” nie wydają mi się niezbędne. Uwagi dotyczące inicjatyw legislacyjnych na forum międzynarodowym czy ponadpaństwowym mogłyby się pojawiać wpadkowo w miejscach, w których mogłoby to być potrzebne. Podobnie kwestie związane z pozaprawnymi i faktycznymi sposobami zapobiegania przestępczości tego rodzaju; wystarczyłoby gdyby uwagi tego typu w niezbędnym zakresie pojawiły się np. w przypisach.

Wydaje się, że Wnioski stanowią w istocie raczej podsumowanie.

Rozdział II zawiera analizę dogmatyczną przestępstwa oszustwa i oszustwa komputerowego. Autor przyjął tu konwencję „komentarzową”, omawiając poszczególne grupy znamion, wymiar kary oraz zbiegi. Jest ona najzupełniej poprawna, chociaż wystarczyłoby się ograniczyć do analizy dogmatycznej znamion i przedstawienia kwestii zbiegów. Wymiar kary w przypadku tych przestępstw nie charakteryzuje się jakąś specyfiką, więc można to było pominąć. Jedyną rzeczą wartą uwagi w tej mierze byłoby zastanowienie się, czy w kodeksie karnym istnieją odpowiednie środki karne, ewentualnie w przypadku udzielenia negatywnej na to pytanie, wskazanie propozycji nowych środków. W podrozdziale 1. rozdziału II znajdują się uwagi dotyczące przedmiotu czynności wykonawczej, które powinny się znaleźć raczej w podrozdziale drugim, poświęconym stronie przedmiotowej. Autor przeprowadza poprawnie analizę dogmatyczną. Warto zwrócić uwagę na fakt, że nie opisuje w sposób czysto „komentarzowy” wszystkich znamion, skupiając się na tych, które są

specyficzne, istotne z punktu widzenia tematyki pracy. Stanowi to o wartości pracy. Odnosi również owe rozważania teoretyczne do zjawisk zachodzących w rzeczywistości.

Pewne zastrzeżenia formalne- terminologiczne można by mieć do rozdziału dotyczącego zbiegów. Jest to jednak kwestia przyjęcia określonej koncepcji zbiegu przepisów ustawy. Wielu autorów posługuje się taką terminologią, jak Habilitant. Dlatego nie można poczytać mu tego za błąd, choć Recenzent opowiada się za innym nazewnictwem (rzeczywisty właściwy i niewłaściwy- pomijalny zbieg przepisów).

Podobne uwagi odnośnie do przyjętego sposobu analizowania typu dotyczą kolejnego podrozdziału (oszustwo komputerowe). Ponadto należy zauważyć, że skoro Autor przewidział odrębny podrozdział poświęcony sankcjom, rozważania ze s. 187 o przypadku, powinny się znaleźć właśnie tam.

Wydaje się, że ostatni podrozdział został źle zatytułowany- Wnioski stanowią w istocie podsumowanie.

Rozważania w rozdziale III przeprowadzone są poprawnie. Pewne zastrzeżenia można mieć do tytułów podrozdziałów. Habilitant trochę nadużywa formuły „karnoprawna reakcja”. Widać to zwłaszcza w przypadku podrozdziału 1.1.2. Autor użył skrótu myślowego- „Karnoprawna reakcja na wypłatę pieniędzy z bankomatu”, co mogłoby sugerować, że każda wypłata pieniędzy z bankomatu z taką reakcją się spotka, a nie tylko nieuprawniona. Również w tym rozdziale Wnioski stanowią podsumowanie, a właściwe wnioski znalazły się w podrozdziale zatytułowanym „Podsumowanie”.

Rozdział IV jest potrzebny. Odnośnie do pewnych wątpliwości związanych z tytułem pisałam wyżej. Miałabym również drobne uwagi co do struktury tego rozdziału. Autor najpierw opisuje zachowania stanowiące swego rodzaju przegotowanie do oszustw w handlu komputerowym, a następnie prezentuje typy przestępstw, których znamiona te zachowania mogłyby realizować, ponownie podając pewne informacje odnośnie do samych „zjawisk komputerowych”. Zdecydowanie lepszym rozwiązaniem byłoby przedstawienie danego zjawiska np. phishingu i od razu przystąpienie do poszukiwania możliwości zakwalifikowania go na podstawie odpowiednich przepisów kodeksu karnego. Autor uniknęły w ten sposób powtórzeń, a wywód byłby klarowniejszy. W drugiej części tego rozdziału, Habilitant daje się ponieść chęci popisania wiedzą prawniczą i nieco zbyt szeroko prezentuje poszczególne typy, zamiast ograniczyć się do zagadnień ściśle związanych z tematem pracy, a zwłaszcza tytułem rozdziału.

Pracę zakończyć, które mogłoby zawierać nieco więcej wniosków. Recenzowana monografia mimo podniesionych pewnych uwag krytycznych stanowi twórczy i istotny wkład Autora w rozwój nauki polskiego prawa karnego.

2. Ocena pozostałego dorobku naukowego

Habilitant jest autorem 59 publikacji naukowych; 6- przed uzyskaniem stopnia doktora. Wśród nich są trzy monografie, 53 artykuły w czasopismach i trzy rozdziały w pracach zbiorowych. Większość artykułów została opublikowana w renomowanych czasopismach prawniczych, posiadających wysoką liczbę punktów (impact factor), np. Państwo i Prawo, Europejski Przegląd Sądowy, Przegląd Sądowy, Palestra.

Zainteresowania naukowe dr. M. Siwickiego skupiają się wokół trzech głównych zagadnień: prawo karne komputerowe (nowe technologie), ochrona praw autorskich w mediach elektronicznych oraz prawo prasowe, ze szczególnym uwzględnieniem mediów elektronicznych.

W ramach pierwszej grupy można wyróżnić kilka nurtów. Jeden związany jest z przestępstwami związanymi z treścią informacji prezentowanych w Internecie. Tej problematyki dotyczą: monografia „Nielegalna i szkodliwa treść w Internecie. Aspekty prawnokarne”, Warszawa 2013 (wyd. Wolters Kluwer), artykuły: „Ochrona małoletniego przed konfrontacją z treściami pornograficznymi” (Państwo i Prawo, 2011, nr 12); „Przestępstwo zniesławienia w ujęciu prawnoporównawczy” (Europejski Przegląd Sądowy 2012 nr 6); „Propaganda faszyzmu, totalitaryzmu oraz akty dyskryminacji” (Państwo i Prawo, 2008, z. 11); „Ochrona małoletniego w audiowizualnych usługach na żądanie” (Przegląd Sądowy 2014, nr 7-8); „Europejskie standardy ochrony małoletnich w audiowizualnych usługach medialnych na żądanie. Wybrane aspekty prawnoporównawcze” (Nowe Media 2014, nr 5); „Naruszenie tajemnicy informacji” (Edukacja Prawnicza 2012, nr 6); „Przestępstwa związane z treścią informacji” (Edukacja Prawnicza 2012, nr 10).

Monografia poświęcona została rasizmowi oraz faszyzmowi. Znajduje się w niej również analiza dogmatyczna innych przepisów dotyczących przestępstw związanych z treścią informacji w ujęciu międzynarodowym i ponadnarodowym (prawo UE). Autor podjął próbę omówienia, w sposób kompleksowy i wielopłaszczyznowy, także innych przestępstw polegających na rozpowszechnianiu pewnych treści: nawoływania do nienawiści przeciwko określonym grupom ludności, rozpowszechniania tekstów, obrazów i innych nośników zawierających przejawy rasizmu i ksenofobii, bluźnierstwa oraz rozpowszechniania i przesyłania pornografii, także w Internecie.

Kwestiom tym poświęcone były również wymienione wyżej opracowania artykułowe.

Drugim nurtem, dającym się wyodrębnić w ramach tej grupy jest problematyka miejsca popełnienia przestępstwa i zakresu jurysdykcji karnej. Zostały jej poświęcone następujące prace: Pojęcie *locus delicti* i zasady jurysdykcji karnej w ujęciu porównawczym (cz. I), Europejski Przegląd Sądowy 2011, nr 9; Pojęcie *locus delicti* i zasady jurysdykcji karnej w ujęciu porównawczym (cz. II), Europejski Przegląd Sądowy 2011, nr 10; Podstawy określenia *locus delicti* i miejsca popełnienia cyberprzestępstwa na gruncie polskiego ustawodawstwa karnego w świetle unijnych standardów normatywnych, Palestra 2013, nr 3-4; Podstawy określenia jurysdykcji cyberprzestępstw w UE, Europejski Przegląd Sądowy 2013, nr 9; Podstawy określenia jurysdykcji karnej przestępstw prasowych w Internecie-Przegląd Sądowy 2013, nr 11-12.

Do tej grupy należą opracowania związane z innymi kwestiami dotyczącymi „zachowań” podejmowanych przez sprawców w Internecie. Mieści się tu artykuł „Ochrona przed niechcianą informacją elektroniczną” (Państwo i Prawo 2010, z 1), dotyczący tzw. spamu; „Retencja danych transmisyjnych na podstawie art. 180a Prawa telekomunikacyjnego” (Prokuratura i Prawo 2011, nr 9), poświęcony retencji danych transmisyjnych; „Internetowe zakłady bukmacherskie” (Przegląd Sądowy 2011, nr 9), dotyczący działalności internetowych zakładów bukmacherskich oraz „Nadużycia abonamentowe z perspektywy producenta oprogramowania freeware oraz ochrony konsumenta” (Przegląd Sądowy 2012, nr 11-12) poświęcony tzw. nadużyciom abonamentowym w Internecie.

Cyberprzestępczości poświęcił Autor kolejną monografię („Cyberprzestępczość”, Warszawa 2013, C.H. Beck) oraz artykuł. W monografii Habilitant analizował naturę cyberprzestępczości, przedstawiając charakterystykę tego zjawiska z uwzględnieniem danych statystycznych i empirycznych. Przedstawił międzynarodowe standardy kryminalizacji wybranych cyberprzestępstw. Dokonał w niej również analizy dogmatycznej przepisów związanych z tą problematyką oraz pokusił się o ocenę polskich przepisów z zakresu prawa karnego materialnego w aspekcie dostosowania istniejących rozwiązań do standardów międzynarodowych. Starał się także stworzyć propozycje skutecznej strategii zapobiegania opisywanym zachowaniom. Natomiast w artykule „Podział i definicja cyberprzestępstw” (Prokuratura i Prawo 2012, nr 7-8) Autor zajął się problemami terminologicznymi, pojawiającymi się w aspekcie grupy czynów zabronionych, polegających na posługiwaniu się elektronicznymi systemami przetwarzania informacji.

Szczególne miejsce w tym nurcie zajmuje monografia poddawana szczególnej ocenie w postępowaniu habilitacyjnym oraz rozdział z pracy zbiorowej- „Charakterystyka sprawcy i ofiary „cyberoszustwa” [w:] T. Ambroziak, A. Cwołek, S. Gajewski, M. Nowak- Paralusz (red.), Problemy bezpieczeństwa Europy i Azji, Toruń 2016. Prace te dotyczą oszustw i innych związanych z nimi przestępstw w handlu internetowym oraz bankowości elektronicznej.

Do drugiej grupy zainteresowań naukowych Habilitanta należy problematyka ochrony własności intelektualnej, w szczególności ochrony praw autorskich w nowych mediach elektronicznych. Autor opublikował kilka opracowań dotyczących tej kwestii: „Dziennikarz w świetle ustawy prawo autorskie” [w:] J. Marszałek-Kawa (red.), Teoria i praktyka funkcjonowania mediów, Toruń 2010; „Naruszenia praw autorskich i pokrewnych w środowisku cyfrowym w ujęciu międzynarodowych standardów normatywnych” (Przeгляд Sądowy 2012, nr 5); „Media strumieniowe w Internecie” (Państwo i Prawo 2012, z. 8); „Plagiat i bezprawne rozpowszechnianie cudzych utworów przez dziennikarzy”, Monitor Prawniczy 2013, nr 15); „Google Street View a ochrona prywatności, wizerunku i praw autorskich”, Monitor Prawniczy 2014, nr 18); „Dystrybucja i wymiana metaplików o rozszerzeniu .torrent a ochrona praw autorskich” (Edukacja Prawnicza 2014, nr 12); „Koncepcja wyczerpania autorskich praw majątkowych w dystrybucji cyfrowej- cz. I” Europejski Przeгляд Sądowy 2015, nr 4); „Koncepcja wyczerpania autorskich praw majątkowych w dystrybucji cyfrowej- cz. II” Europejski Przeгляд Sądowy 2015, nr 6).

Interesujące są rozważania Habilitanta dotyczące chmury obliczeniowej. Poświęcił im cykl publikacji, w których omówił kwestie związane z prawem autorskim- „Nowe formy eksploatacji utworów w chmurze obliczeniowej – cz. I i cz. II” (Monitor Prawniczy 2015, nr 20 i nr 21); „Jurysdykcja krajowa w sprawach z zakresu prawa autorskiego w chmurach obliczeniowych w świetle rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1215/2012 (35.000)” (Europejski Przeгляд Sądowy 2016, nr 1); „Prawnoautorska ochrona konstrukcji chmury obliczeniowej” (Przeгляд Sądowy 2016, nr 3); „Odpowiedzialność dostawców i operatorów usług w chmurze obliczeniowej za naruszenie autorskich praw majątkowych” (Przeгляд Sądowy 2016, nr 7-8); „Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych z naruszeń prawa autorskiego w chmurze obliczeniowej” (Monitor Prawniczy 2016, nr 22). Niektóre publikacje uwzględniały ponadto perspektywę praa karnego materialnego i procesowego- „Przetwarzanie danych informatycznych w chmurach obliczeniowych. Wybrane aspekty prawokarne i procesowe” (Palestra 2015, nr 1-2); „Ochrona praw autorskich, bezpieczeństwa systemów informatycznych, danych osobowych i

tajemnicy telekomunikacyjnej w chmurach obliczeniowych” (Prokuratura i Prawo 2015, nr 5). Z kolei problematyki przetwarzania danych osobowych w chmurze i ochrony praw pracowniczych dotyczyły następujące opracowania Autora: „Ochrona danych osobowych w zatrudnieniu w chmurze obliczeniowej” (Monitor Prawniczy 2016, nr 12) oraz „Zasady określenia jurysdykcji w przypadku egzekwowania praw pracowniczych i naruszenia danych osobowych pracowników w chmurze obliczeniowej” (Palestra- e.palestra.pl 2016, nr 12, poz. 22/A, druk 13/2016). Ochrona danych osobowych stanowiła przedmiot rozważań w publikacji dotyczącej projektu Rozporządzenia Ogólnego o Ochronie Danych Osobowych- „Ochrona osób fizycznych w związku z przetwarzaniem i swobodnym przepływem danych osobowych (uwagi w związku z projektem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady)” (Państwo i Prawo 2016, z. 3).

Trzecim dającym się wyodrębnić przedmiotem zainteresowania Habilitanta jest prawo prasowe, a w szczególności działalność prasy i mediów elektronicznych. Rozważania dotyczące tej problematyki wymagały kompleksowej analizy z odniesieniem się do wielu innych aktów prawnych m.in. Konstytucji, ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, a także do kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego. Publikacje z tego obszaru mają więc charakter multidyscyplinarny, uwzględniając także szeroko pojęte prawo nowych technologii. Należą do nich artykuły: „Prasa internetowa a obowiązek rejestracji prasy” (Przegląd Sądowy 2011, nr 1); „Granice odpowiedzialności usługodawców internetowych prowadzących elektroniczne wersje gazet” (Nowe Media 2011, nr 2); „Service provider jako wydawca elektronicznej prasy. Problematyka odpowiedzialności” (Przegląd Sądowy 2012, nr 1); „Dziennikarz w ujęciu ustawy Prawo prasowe - problematyka terminologiczna” (Monitor Prawniczy 2012, nr 12); „Prawo do informacji w ujęciu prawno-porównawczy” (Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych 2012, z. 9); „Podstawy określenia jurysdykcji karnej przestępstw prasowych w Internecie” (Przegląd Sądowy 2013, nr 11-12); „Pojęcie prasy i przestępstwa prasowego” (Prokuratura i Prawo 2014, nr 1); „Wybrane aspekty pojęcia wolności prasy” (Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne 2014, nr 41) oraz „Kilka uwag o przedruku w internetowych agregatorach wiadomości” (Przegląd Sądowy 2018, nr 7-8). Do tej grupy można zaliczyć także artykuł „Kilka uwag o przedruku w internetowych agregatorach wiadomości” (Przegląd Sądowy 2018, nr 7-8).F

Poza wymienionymi kierunkami prac badawczych, Autor podejmował również inne tematy. Przykładem jest artykuł pt. „Zakres odpowiedzialności deliktowej banku za szkody

wyrządzone przez franczyzobiorcę bankowego” (Palestra 2012, nr 10, napisane we współautorstwie).

Wszystkie prace zostały napisane w sposób świadczący o dużej wiedzy i dojrzałości badawczej autora, który w większości z nich wykazywał się ponadto umiejętnością łączenia wiedzy z różnych dziedzin.

Habilitant brał czynny udział w licznych konferencjach naukowych, projektach krajowych (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej), uzyskał grant. Jest członkiem konsorcjum oraz kierownikiem z ramienia UMK projektu pt. „Reflect Lab - Supporting lecturers in applying inquiry based learning” (Erasmus+ Strategic partnership in the field of higher education”, EC Project Number: 2016-1-DE01-KA203-002891; Action TypeKA203 - Strategic Partnerships for higher education) wraz z przedstawicielami uniwersytetów: Gottfried Wilhelm Leibniz Universitaet Hannover (Niemcy), Universitatea Alexandru Ioan Cuza Din Iasi (Rumunia), The Manchester Metropolitan University (Wielka Brytania) oraz Universidad de la Laguna (Hiszpania). Celem projektu jest modernizacja uniwersytetów europejskich poprzez poprawę jakości i znaczenia rozwoju kadr dydaktycznych na uczelniach m.in. poprzez wprowadzenie systemu nauczania opartego na zapytaniach (ang. Inquiry Based Learning) i technologiach informacyjnych. Projekt ten został przewidziany na 30 miesięcy.

Habilitant uczestniczył w różnych wydarzeniach naukowych organizowanych przez Uniwersytet J.W. Goethego we Frankfurcie nad Menem (Niemcy), Uniwersytet Gottfrieda Wilhelma Leibniza w Hanowerze (Niemcy), Wydział Edukacji Obywatelskiej Uniwersytetu Leibniz w Hanowerze Niemcy (ang. the Department for Citizenship Education of Leibniz University Hanover); Uniwersytet La Laguna w Hiszpanii (La Universidad de La Laguna, Facultad de Economía, Empresa y Turismo) oraz Uniwersytet w Manchester (The Manchester Metropolitan University, Department of Education).

Dr. Maciej Siwicki jest również autorem opinii i ekspertyz.

Habilitant ma duży dorobek dydaktyczny prowadzi wykłady, ćwiczenia i seminaria z prawa karnego materialnego, prawa karnego skarbowego, procesowego i wykonawczego, prawa mediów oraz prawa autorskiego.

III. Konkluzja

Dotychczasowa droga rozwoju naukowego i dydaktycznego pozwala przypuszczać, że dr Maciej Sawicki jest w pełni ukształtowanym i dojrzałym autorem, co uzasadnia podjęcia

odpowiedniej procedury zmierzającej do przyznania mu statusu samodzielnego pracownika naukowego.

Oceniając rozprawę habilitacyjną dr. M. Siwickiego należy stwierdzić, że mimo podniesionych drobnych uwag krytycznych, stanowi ona znaczny i oryginalny wkład Autora w rozwój nauki prawa karnego. Pozytywnie trzeba również ocenić dorobek naukowy Habilitanta. Jest on wielowątkowy, publikacje są na odpowiednim poziomie naukowym, co potwierdza choćby fakt opublikowania ich w renomowanych (recenzowanych) czasopismach naukowych. Należy stwierdzić, że zostały spełnione wymogi przewidziane w art. 16 ust. 1 ustawy dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. 2017, poz. 1789), co uzasadnia dopuszczenie dr. Macieja Siwickiego do dalszych etapów w przewodzie habilitacyjnym.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Maciej Siwicki', followed by a long horizontal line.